Gemeente Haarlem

Informatienota

Onderwerp Voortgang Strategisch Plan Afvalscheiding (SPA) voorjaar 2021	
Nummer	2021/221085
Portefeuillehouder	Berkhout, R.A.H.
Programma/beleidsveld	5.3 Overige beheerstaken
Afdeling	PCM
Auteur	Tobben, P.G.J.
Telefoonnummer	023-5113917
Email	ptobben@haarlem.nl
Kernboodschap	Inmiddels is bijna 80% van Haarlem voorzien van inzamelmiddelen. In het voorjaar van 2022 is SPA volledig uitgevoerd. Corona is van invloed op de SPA-resultaten. Vooral het restafval per inwoner is weer toegenomen, het scheidingspercentage is ongeveer gelijk gebleven. Zonder SPA-maatregelen zou de toename van het restafval groter zijn. Zonder Corona zou de trend, afname restafval en toename scheidingspercentage, als gevolg van SPA zijn voortgezet. De bronscheiding verloopt goed, de nascheiding blijft hierbij sterk achter. GFT en etensresten blijft een belangrijk aandeel in ons restafval. Hier wordt extra aandacht aan besteed. SPA krijgt een vervolgplan (SPA2.0) dat dit najaar verder wordt uitgewerkt en wordt voorgelegd aan de raad.
Behandelvoorstel voor commissie	Het college stuurt de informatienota ter kennisname naar de commissie Beheer. Het informeren over de voortgang van SPA biedt de grondslag voor de jaarlijkse budgetaanvraag bij de behandeling van de kadernota.
Relevante eerdere besluiten	- Opinienota (2016/148113), vastgesteld met kadernota, 30-06-2016. - Collegebesluit Implementatieplan SPA (2017/183828), 16-05-2017. - Afvalstoffenverordening en Uitvoeringsbesluit (2017/194528), 20 -07-2017. - Collegebesluit richtlijnen plaatsing inzamelmiddelen (2018/386054), 04-09-2018. - Raadsbesluit extra maatwerk implementeren SPA (2018/411308), 18-10-2018. - Opinienota Vervolg op SPA (2021/104155), 16-03-2021.
Besluit College d.d. ……. (wordt ingevuld door BC)	Het college stelt de informatienota aan de commissie Beheer vast. de secretaris, de burgemeester,

1. Inleiding

De gemeenteraad heeft in 2016 het Strategisch Plan Afvalscheiding (SPA) vastgesteld en de ambitie uitgesproken om het afvalscheidingspercentage te verhogen naar 68% en het restafval per Haarlemmer te verlagen naar maximaal 130 kg in 2023. Ook heeft de raad toen besloten om te beginnen met bron- en nascheiding en op basis van de behaalde resultaten later ook de mogelijke invoering van een beloningssysteem als beoogde maatregel te bespreken. Dit heeft op 15 april jl. plaats gevonden met de behandeling van de Opinienota *Vervolg op SPA* in de commissie Beheer.

Zodra de definitieve cijfers over het voorafgaande jaar bekend zijn informeert het college de raad met een informatienota over de voortgang van SPA. Naast de afvalscheidingsresultaten t/m 2020 komen de concrete maatregelen die hiervoor zijn genomen aan bod, welke wijken zijn uitgevoerd en wat nog op stapel staat. Er wordt uiteraard ook ingegaan op de gevolgen van Covid-19 op het proces en de resultaten. Groente, fruit, tuinafval en etensresten (GFT) vormen nog steeds een groot aandeel in ons restafval. Het belang van het scheiden van GFT komt aan bod. Verder gaat de nota in op communicatie en participatie, AEB en nascheiding en wordt er een vooruitblik gegeven op het vervolg na afronding van het SPA-programma in het voorjaar van 2022.

2. Kernboodschap

Een uitgebreidere toelichting op de voortgang van de maatregelen in het kader van SPA is als bijlage opgenomen. Hieronder volgen kort de belangrijkste punten.

In bijna 80% van de stad is SPA helemaal uitgerold

Alle Haarlemse laagbouwwoningen met tuin en/of achterom hebben in 2018 en 2019 al een duocontainer voor papier en plastic/blik/drinkpakken (PBD) ontvangen. In 2020 zijn in de straten van het Houtvaartkwartier, de Indischewijk, de Slachthuiswijk en de Stationsbuurt ook verzamelcontainers geplaatst. In 2021 zijn tot nu toe de Vijfhoek en Heiliglanden, de Leidsebuurt en Zijlwegkwartier en de Boerhaavewijk bediend.
Tot het voorjaar van 2022 worden de verzamelcontainers nog geplaatst in achtereenvolgens de Burgwal, Molenwijk, Bakenes, Binnenstad, Europawijk, Amsterdamsewijk en Spaarndam.

Corona heeft gevolgen voor ons huishoudelijk afval

Er wordt veel meer thuis gewerkt, winkels en horeca zijn dicht en er worden steeds meer pakketten en maaltijden thuis bezorgd. Wat eerst bedrijfsafval was, is hierdoor huishoudelijk afval geworden. Het verplicht thuis blijven leidde vooral in het begin tot een ‘opruimwoede’ en klussen in en om het huis. Het huishoudelijke afval is daardoor enorm toegenomen. Met name het aanbod van papier en karton leidt ook nu nog tot overvolle containers. In de nog uit te rollen wijken proberen we binnen de financiële kaders hierop in te spelen.
Door Corona is de hoeveelheid restafval, na een jaarlijkse afname als gevolg van SPA, helaas weer fors toegenomen en zijn we teruggeworpen naar het niveau van 2018. Omdat door SPA ook nog steeds meer gescheiden wordt, blijft de schade nog enigszins beperkt.

Met de bronscheidingsmaatregelen liggen we op koers
Corona heeft een trendbreuk veroorzaakt op de totale hoeveelheid afval. Om de effecten van SPA te kunnen blijven volgen zijn de resultaten met en zonder Corona bekeken.
Met Corona zijn we in 2020 uitgekomen op 234 kg restafval per Haarlemmer per jaar. Dit is ongeveer 20 kg meer dan in 2019 en vergelijkbaar met de hoeveelheid restafval dat we in 2018 hadden.
Zonder het Corona-effect zou het restafval in 2020 verder afgenomen zijn tot 202 kg.
Met Corona en als gevolg van een slechtere nascheiding is het afvalscheidingspercentage in 2020 heel licht gedaald naar 48,5% (49% in 2019). Zonder Corona en met gelijkblijvend nascheidingsresultaat zou het scheidingspercentage in 2020 zijn toegenomen tot 51,5%.
Het slechte nieuws is dat Corona tot meer restafval heeft geleid, het goede nieuws is dat er ook meer grondstoffen zijn ingezameld.

Het belang van GFT en etensresten scheiden
GFT en etensresten is een lastige fractie, dat blijkt wel uit het grote gewichtsaandeel in ons restafval. Dit is ruim twee keer zoveel als PBD of papier, hoewel PBD door het grote volume als veel meer wordt ervaren. Deze volledig her te gebruiken grondstof krijgt in het programma extra aandacht, zo ontvangen bewoners een starterspakket met informatie, composteerbare zakjes voor GFT en een coupon om een gratis GFT-verzamelbakje op te halen.

Van "moeten" naar "willen" afval scheiden
De communicatie en participatie in de nieuwe campagne met de slogan *Elke kilo telt* is gericht op de intrinsieke motivatie om afval te scheiden. Van bewustwording gaan we naar gedragsverandering. Het afval scheiden begint in de keuken. Van de mogelijkheid om een gratis GFT-verzamelbakje op te halen wordt goed gebruik gemaakt. Met een speciale site worden bewoners "geïnspireerd" over handige verzamelbakjes voor in de keuken. En ook de afvalcoach heeft hierbij een belangrijke rol.

Contract met AEB loopt af en nascheidingsresultaten blijven achter
De gemeente Haarlem heeft een contract met het Afvalenergiebedrijf (AEB) voor het verwerken en nascheiden van ons restafval. Dit contract eindigt per 1 januari 2023. Samen met andere gemeenten worden de vervolgopties onderzocht. De resultaten worden gedeeld met de raad.
Het huidige aandeel van de nascheiding in het Haarlemse scheidingspercentage is door het ondermaats presteren van de nascheidingsinstallatie minder dan 3 procent. De verwachting was zeker 10%. Dit vormde ook een uitgangspunt voor de gestelde ambitie van 68%. Vooralsnog wordt geen substantieel hoger rendement verwacht. Haarlem is samen met andere gemeenten in overleg met AEB om tot een budgetneutrale verrekening te komen.
GFT is de belangrijkste stoorstof voor de nascheiding. Dit zijn redenen om extra in te zetten op bronscheiding.

Na SPA door met een nieuw afvalplan SPA 2.0
In het voorjaar van 2022 is het SPA programma uitgerold. De hele stad is dan bediend met containers voor het inzamelen van grondstoffen. De bronscheidingsambitie is dan naar verwachting bereikt, de nascheidingsambitie echter niet. Behalve bron-en nascheiding zijn aanvullende maatregelen nodig om de in 2016 uitgesproken ambitie te kunnen halen. Met de opinienota "Vervolg op SPA" (2021/104155), die op 15 april jl. door de raad is behandeld, zijn hiervoor drie keuze-opties voorgelegd: (A) Beloningssysteem, (B) Meer inzetten op nascheiden en (C) Maatregelenpakket gericht op GFT en gedragsverandering.

3. Consequenties
Deze nota is ter informatie en heeft geen consequenties.
Door Corona worden de informatiebijeenkomsten niet meer op locatie gehouden maar digitaal. Het extra inzamelen en/of plaatsen van containers als gevolg van het "Corona-afval" valt buiten het (financiële) kader van SPA. Bij de wijken waar nog moet worden uitgerold zal binnen de kaders wel rekening worden gehouden met de nieuwe werkelijkheid.
Het jaarbudget voor de SPA-maatregelen is vastgesteld met het raadsbesluit extra maatwerk implementeren SPA (2018/411308) en wordt elk jaar met de kadernota vastgesteld.

4. Vervolg
Het college informeert de raad elk half jaar met een informatienota over de voortgang van SPA. Vorig najaar was hierop een uitzondering. Toen zijn twee technische sessies voor SPA georganiseerd en zijn hiervoor informatiebrochures aangeleverd. Hierna volgen nog twee informatienota's, komend najaar de voorlaatste en de allerlaatste in het voorjaar van 2022.
Met de kadernota wordt het budget voor 2022 aangevraagd.
Dit najaar wordt een nieuw afvalplan SPA 2.0 opgesteld conform de behandeling van de Opinienota Vervolg op SPA, dat na de afronding van SPA in het voorjaar van 2022 van start kan gaan.

5. Bijlage
Bijlage: Voortgang Strategisch Plan Afvalscheiding, voorjaar 2021.